

ALMANYA REHBERLİK BÜLTENİ

berlinem.meb.gov.tr

karlsruhe.meb.gov.tr

ÇOCUKLARIN GELİŞİM DÖNEMİ ÖZELLİKLERİ-2

3 - 6 YAŞ

İÇİNDEKİLER

İlk Çocukluk - Oyun Dönemi
Sayfa 2

**3-4 Yaş Oyun Çağı Çocuğunun
Oynadığı Oyunlar**
Sayfa 3

**Çocuğumuzla Oyun Oynarken
Nelere Dikkat Etmeliyiz?**
Sayfa 4

**Çocuğumuz İçin Okul Öncesi
Eğitim Ne Kadar Önemli ?
Anaokuluna Uyum Süreci**
Sayfa 5

**3-6 Yaş Dönemi Çocukların
Normal Ama Zorlayıcı Olarak
Kabul Edilen Gelişim Özellikleri**
Sayfa 6

SUNUŞ

**Değerli Veliler,
Sevgili Öğrenciler,**

Berlin Eğitim Müşavirliği ve Karlsruhe Eğitim Ataşeliği'nin koordinasyonu ile uzman öğretmenlerden oluşan yayın kurulumuz tarafından hazırlanan Almanya Rehberlik Bülteni'nin 2021 yılı dokuzuncu sayısını takdim ediyoruz.

Bu sayıda çocukların gelişim dönemi özellikleri ele alınmaktadır.

Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen öğretmenlerimize teşekkür eder bültenin veli, öğrenci ve konuya ilgi duyan tüm vatandaşlarımıza faydalı olması dileğiyle keyifli okumalar dileriz.

Prof. Dr. Cemal Yıldız
Yayın Kurulu Başkanı

İLK ÇOCUKLUK - OYUN DÖNEMİ (3-6 YAŞ)

3-6 yaşları arasındaki oyun dönemi, okul öncesi çağ olarak da isimlendirilir. Bu dönemde çocuklar yaygın olarak kreş ve anaokuluna gitmektedir.

Kelime dağarcığı genişleyen, anlatım gücü ve konuşma yeteneği ilerleyen çocuk bir soru makinesi gibidir. “Neden? Niçin? Nasıl?” sorularıyla her şeyi öğrenmek, dış dünyayı tanımak arzusundadır. Ebeveynler ardı arkası kesilmeyen sorulardan usanacak, o asla bıkmayacaktır.

Çocuğun 3 yaş öncesindeki inatçı, olumsuz, tutturucu, kırıp dökücü, zarar verici hali gitmiş; amaca yönelik davranan, söz dinleyip işbirliği yapabilen bir çocuk olmuştur. Amaca yönelik uğraşları artmış, yardıma hazır ve yardımı kabul eder biridir artık. Sürekli “ben, benim, ben de” diyen çocuk toplumsallaşmış, “biz, bizim” demeye başlamıştır.

Artık altını ıslatma sorunu kalmamış, tuvalet eğitimi tamamlanmıştır. Kendi yemeğini kendi yiyebilir, ayakkabı giyip çıkartma, düğme ilikleme gibi soyunup giyinme çabalarında başarılı olabilir. Yani motor becerileri oldukça gelişmiştir. Yürüme ve koşma dengeli bir hal almıştır.

Masal ve öykü dinlemekten, çizgi film izlemekten büyük zevk alırlar. Fakat devler, cinler, canavarlar onlar için gerçek varlıklardır. Bunları korkutucu gerçekler olarak algılar, çok canlı hayal güçleriyle abartılı yorumlara varabilirler.

Kafiyeli sözleri, şiirleri, şarkıları, tekerlemeleri çok çabuk hafızaya alıp bunları yinelemekten büyük zevk alırlar. Oyun oynarken bir kulakları hep sizdedir. Dinlemez görünürken konuştuklarınızı kaydeder, unutmazlar.

Oyun dönemi çocuklarının canları çok kıymetlidir. Küçük çizik ve sıyrıklar, bir damla kan avaz avaz ağlamalarına sebep olabilir.

3-4 YAŞ OYUN ÇAĞI ÇOCUĞUNUN OYNADIĞI OYUNLAR

Bu dönem çocuklarının asıl işi oyundur. Saatlerce oyun oynamak temel işlevleridir. Oyun, çocuğun gelişmesi ve kişilik kazanması için sevgiden sonra ikinci en önemli ruhsal besindir.

İlerleyen yaşla beraber çocuklara ev dar gelmekte, oyun ihtiyacı dış ortama kaymaktadır.

Artık çocuklar, oyun bahçelerinde yaşlılarıyla ilişki kurup ikili üçlü oyunlar oynamaya, paylaşmaya hazırdırlar. Benlik duyguları iyice gelişmeye başlamış, kız veya oğlan olduklarının bilinciyle davranmaya başlamışlardır. Çoğu kez hemcinsleriyle gruplaşmayı tercih ederler.

Üç yaşından sonra bir çocuk “mış gibi” dediğimiz sembolik oyunlardan, yani bir şey yaparmış gibi oynadıkları oyunlardan hoşlanır. Kitap okuyormuş, uyuyormuş, telefonla birisiyle konuşuyormuş ve onu dinliyormuş gibi yapar; taklide dayalı birçok oyun oynar. Bu durum iletişiminin gelişmesi ve sosyalleşmesi için yararlıdır. Çünkü artık arkadaşlarıyla da oynamaya başlar. Bu oyunlar sırasında arkadaşlarının hareketlerini izler, iş birliği yapar, fikir alışverişinde bulunur, oyuncaklarını değiştirir, paylaşmayı öğrenir, onlarla birlikte bir sonuca ulaşmaya çalışır.

Daha önce iç içe geçirip kuleler yaptığı kapları artık renklerine ayırarak oynayabilir. Çocuklar, bu yaşlarda yumuşak oyuncaklardan çok hoşlanır, onlarla sarılma ihtiyaçlarını karşılar. Bu tarz oyuncaklar ayrıca onların sohbet edebildiği, bir şeyler anlattığı bir oyun arkadaşı olabilir. Bu oyun, iletişim ve dil gelişimine katkı sağlar.

Dört yaşından sonra bedensel hareketlerinin gelişmesiyle birlikte top oynama, koşma, atlama, tırmanma gibi oyunlardan da hoşlanan çocuklar, parklardaki kaydırak, salıncak ve tahterevalli gibi oyuncakları kullanmaya başlarlar.

Bu yaştaki çocuklar, kesme, yapıştırma, çizim yapma ve boyama gibi el-göz koordinasyonunu ve ince kas gelişimini destekleyen aktivitelerden hoşlanır. Hayal gücü ve yaratıcılığı geliştiğinden kendi başına resim yapmayı, istediği gibi süsleyebileceği aktiviteleri sever. Tahta bloklar ve yapboz oyunları oynayabilir. Bu oyunlar bilişsel özelliklerinin ve el kaslarının gelişmesini sağlar.

ÇOCUĞUMUZLA OYUN OYNARKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Oyun, çocukların zihinsel, psiko-motor, dil, sosyal ve duygusal olmak üzere 5 temel gelişim alanını destekler. Aynı zamanda çocuk için koruyucu bir mekanizmadır ve onu gerçek hayata hazırlar. Bu nedenle oyuna ailelerin de katılması oldukça önemlidir. Düşünün ki, çocuğunuz için belki de sizden sonra en önemli şey olan oyunu birlikte deneyimleyip sizinle paylaşma olanağı sunuyorsunuz ona. Sırf bu bile çocuğunuza kendisini değerli hissettirecek bir şeydir.

Kendini değerli hisseden çocuk, çok daha öz güvenli bir şekilde yetişir. Çocuğunuza özellikle bir şey öğretme amaçlı oyun oynamıyorsanız, kontrolü ona bırakmanız en doğrusu olacaktır. Çünkü söz konusu oyunca uzman olan o. Özellikle hayali oyunlarda çocukları özgür bırakmak önemlidir. Fakat bir yandan da çocuğunuza bir şeyler öğretmenin en güzel yolu oyundan geçiyor. Bu noktada daha çok kurallı oyunları kullanabilir ya da bilgileri oyunların içine serpiştirebilirsiniz. Örneğin oynadığınız bir oyun içinde geçen renkleri, sayıları özellikle vurgulayabilir; sayıları söylerken aynı zamanda parmağınızla da gösterebilirsiniz. Böylece en büyük öğrenme mekanizmalarından olan taklit ve tekrar yoluyla çocuğunuz verdiğiniz bilgileri öğrenecektir.

ÇOCUĞUMUZ İÇİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM NE KADAR ÖNEMLİ ?

Okul öncesi dönem; çocuğunuzun bilişsel, duygusal, sosyal, fiziksel ve dil gelişimi açısından yaşamında çok büyük bir yer tutar. Bu dönemde çocuğunuzun kişiliğinin temelleri oluşur. İlk sosyalleşme sürecini yaşayan çocuğunuzun bu dönemi sağlıklı geçirmesi çok önemlidir.

ANAOKULUNA UYUM SÜRECİ

Anaokuluna başlama yaşı 3 denmesine rağmen günümüzde birçok çocuk 2-2.5 yaş civarı bu sürece hazır oluyor. 2 yaş öncesi dahi hazır olan çocuklar olmasına rağmen çoğunlukla öncesinde ebeveyn ve çocuğun birlikte gidebileceği oyun gruplarıyla başlanması süreci kolaylaştırıyor. Bu süreç, bazı çocuklar için son derece kolayken bazıları için çok sancılı geçebiliyor. Aslında ayrılma zorlukları çocuğun gelişiminin normal ve sağlıklı bir parçasıdır. Çocuğun ilk güven duygusunu yaşadığı kişi anne, sonrasında baba ve bakımı ile ilgilenen anneanne, dede, hala vb. kişilerdir. Alıştığı kişilerden sonra başka insanlara güvenmek, dış dünyaya açılmak çocuk için zor bir süreç olabiliyor.

Bu sürecin zor geçtiğini en çok gözlemlediğimiz aile yapıları aşırı koruyucu-kollayıcı tutum sergileyen ailelerdir. Bu tip ailelerde çocuk bireyselleşmeyi sağlamakta zorlanır. Bunun nedeni ailedeki kişiler yoğun endişelerinden dolayı -ya da o henüz küçük düşüncesiyle- çocuğa bireyselleşmesi için yeterince fırsat vermezler. Büyüyen her çocuk bireyselleşmek için çaba gösterir. Anaokuluna başlamak çocuğun hayatındaki ilk büyük bireyselleşme sürecidir. Bu süreçte sadece çocuk değil annenin de duygusal olarak hazır olması gerekir. Çocuğun ayrılırken annenin üzüntü ve kaygısını hissetmesi, anaokuluna uyum sürecini zorlaştırır.

Okula alışma süresi her çocuk için farklılık gösterse de, ortalama 1 ay sürmektedir. Çocuğunuzun alışma dönemi bu süreyi geçiyorsa veya ağlamasında, zorlanmasında ve isteksizliğinde hiçbir azalma olmuyorsa bu süreçte mutlaka bir psikolog desteği alınmalı ve çocuğun okula başlamaya hazır olup olmadığı tekrar değerlendirilmelidir. Öğretmenine güven duyan bir çocuk zamanla annenin yokluğundan kaygı duymayacak, okula ve arkadaşlarına uyum sağlayarak sağlıklı bir sosyalleşme süreci geçirmiş olacaktır.

3-6 YAŞ DÖNEMİ ÇOCUKLARIN NORMAL AMA ZORLAYICI OLARAK KABUL EDİLEN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Çocukların gelişim dönemlerinde her yaşın belirli özellikleri ve kendine ait bazı zorlukları vardır. Bunlar her ne kadar zorlayıcı gözükse de, normal gelişimin bir parçasıdır. Çok ileri boyutlara varmadığı sürece dönemsel olup siz bir şey yapmasanız da geçecektir.

Çocuğunuz bu zorlukları çok daha ağır yaşıyorsa ve siz bu durumlar karşısında nasıl bir tutum sergileyebileceğinizi bilemiyorsanız ya da onun işlevselliğini bozacak boyuttaysa (uyku düzeni, yeme-içme, sizden ayrılamama, okulda yaşanan ciddi sıkıntı vb.) bir uzmandan destek almak iyi bir fikir olabilir.

Bazı dönemlerde “Ne oldu bu çocuğa? Bir anda çok değişti.” dediğiniz oluyorsa Gesell’in gelişimsel döngü dediği bu özellikleri okumak sizi rahatlatılabilir.

3
YAŞ

2 yaş krizlerinin üzerine 3 yaş denge haline dönüşür.

Çocuk iş birliği olmayı sever. Kelime hazinesi artmıştır. Motor becerileri daha hızlı gelişir. Sosyalleşmek bu dönemde önem kazanır. Paylaşmaya başlayabilir.

3.5
YAŞ

Çocuk bir güvensizlik, dengesizlik ve uyumsuzluk dönemi yaşar. Bu dönemde daha içe dönük olabilir. Sık sık ağlar, mızızlanır ve ilişkilerle ilgili daha hassastır. Özel ilgiye daha çok ihtiyaç duyabilir.

4 YAŞ

Bu dönemde çocuk daha dışa dönük ve coşkuludur. Motor becerilerinin gelişmesiyle vurma, kırma, vb. davranışları gösterebileceği ve daha hareketli olduğu bir dönemdir. Gürültülüdür ve öfke krizi geçirebilir. İlişkisel olarak karşı gelmeleri artabilir. Dil kullanımında şaşkıncı olabilir. Hayal gücü çok gelişmiştir. Bazen gerçek ile hayal karışabilir.

4.5 YAŞ

Gerçek olan ve olmayanı daha çok fark eder ve bu ayrımı öğrenip içselleştirmeye çalıştığı bir dönemdir. “Gerçek değil, şaka” gibi sözcükleri daha çok kullanabilir. Bir konu hakkında daha uzun konuşmayı ve detaylar hakkında bilgi edinmeyi sever. Zekâda ve motor becerilerde hızlı bir gelişme dönemidir.

5 YAŞ

Çocuk bu dönem sakinleşir, denge dönemine girmiştir. Daha güven dolu, paylaşımcı, arkadaş canlısıdır. Önceki dönemlere göre daha az talepkârdır.

5.5 - 6 YAŞ

Bu dönem çocuk daha duygusal ve talepkâr olabilir. Enerjileri fazla ve yeni deneyimlere çok açık oldukları bir dönemdir. Akademik konulara olan ilgi artmıştır.

Kaynakça

Psikiyatri Antalya, Uluhan, Filiz.
(2015)

<https://www.psikoterapi.pro/>
Mayıs, 2021.

Uzm. Psk. Melis Özmen,
<https://www.melisozmen.com/>,
Mayıs, 2021.

YAYIN KURULU

Başkan

Prof Dr.Cemal YILDIZ
Berlin Eğitim Müşaviri

Başkan V.

Dr. Uğur ACAR
Karlsruhe Eğitim Ataşesi

Genel Sekreter

Ulaş ÖZKAHRAMAN - Berlin Eğitim Ataşeliği

Koordinatör

Hatice TURAN - Karlsruhe Eğitim Ataşeliği

İçerik Hazırlama

Bahrinur POLAT - Berlin Eğitim Ataşeliği
Burcu İLERİ ÜNYELİ - Essen Eğitim Ataşeliği
Diğdem TEMEL GÜNDÜZ - Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
Gökçenur HAZINEDAR ERBORA - Stuttgart E.A.
Günay YARDIMCI - Stuttgart Eğitim Ataşeliği
Hatice AKKAN - Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
İlknur KARACAOĞLU - Stuttgart Eğitim Ataşeliği
Leman AKSU - Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
Selin BELEN - Stuttgart Eğitim Ataşeliği
Sevgi MOĞULTAY KÜÇÜKSAKALLI - Stuttgart E.A.

Dil ve Anlatım Kontrolü

Dilek ATAY GENÇ - Berlin Eğitim Ataşeliği
Sevinç GÜNEŞ - Berlin Eğitim Ataşeliği

Tasarım

Asaf Ekin YEŞİL - Münih Eğitim Ataşeliği
Lamia Büşra YEŞİL - Münih Eğitim Ataşeliği
Derya YEŞİLYURT - Stuttgart Eğitim Ataşeliği
Mustafa YILMAZ - Karlsruhe Eğitim Ataşeliği

Sayı Sorumluları

İçerik: Günay YARDIMCI
Dil ve Anlatım: Dilek Atay GENÇ
Tasarım: Asaf Ekin YEŞİL

Yayın Sahibi

Berlin Eğitim Müşavirliği
Karlsruhe Eğitim Ataşeliği

Bu bülten, Türkiye Cumhuriyeti Berlin Eğitim Müşavirliği ve Karlsruhe Eğitim Ataşeliği koordinesinde Almanya'da görevli Psikolojik Danışmanlar ve Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerinden oluşan yayın kurulu tarafından hazırlanmıştır.